

מדור הבחינות

מינהל הסטודנטים

מספר סידורי 1029228

מס' מח': 26:

שנת: תשע"א סמסטר: 2 מועד: 1 מטלה: 1

קורס: 02 99 964 עבירות המתת אדם

המחברת נבדקה ביום: 13.7.11

הציון: 85

חתימת המרצה: [Signature]

מס' סידורי _____ מתוך _____ מחברות

הוראות לבחן

1. עליך להבחן בחדר בו הנך רשום.
2. הנח ליד המשגיח בבחינה את חפצייך האישיים כגון: תיקים, ספרים, מחברות, מכשירים סלולריים, קלמרים וכו'.
3. אסור להחזיק בהישג יד חומר הקשור לבחינה/לקורס אלא אם הותר הדבר בכתב על ידי המרצה ורק בהתאם למותר.
4. מסור למשגיח/ה על הבחינה תעודת זהות וכרטיס נבחן חתום ותקף לסמסטר בו מתקיימת הבחינה.
5. היציאה לשירותים במהלך הבחינה אסורה בהחלט. נשים בהריון ונבחנים באישור מתאים רשאים לבקש מהמשגיח/ה לצאת. היציאה בליווי המשגיח/ה ובהתאם לנוהלי האוניברסיטה.
6. נבחן היוצא ללא רשות מחברתו תפסל ותועבר לועדת משמעת.
7. יש להישמע להוראות המשגיח/ה. אין לעזוב את חדר הבחינה ללא קבלת רשות. חל איסור מוחלט לפנות לנבחנים אחרים בכל עניין ודבר. בכל עניין פנה למשגיח/ה.
8. בתחילת הבחינה מלא את פרטיך האישיים ע"ג המחברת. תלמיד שקיבל לידיו שאלון ואין ברצונו להיבחן, חייב להמתין 1/2 שעה בכיתה מתחילת הבחינה.

שנה"ל _____ סמסטר: א' מועד: א'
 מס' קורס 99-964-02
 מחלקה: א' תאריך: 3/7/11
 המרצה: פרופ' יוסף קנול
 מבחן חלק (אם הבחינה בשני חלקים)

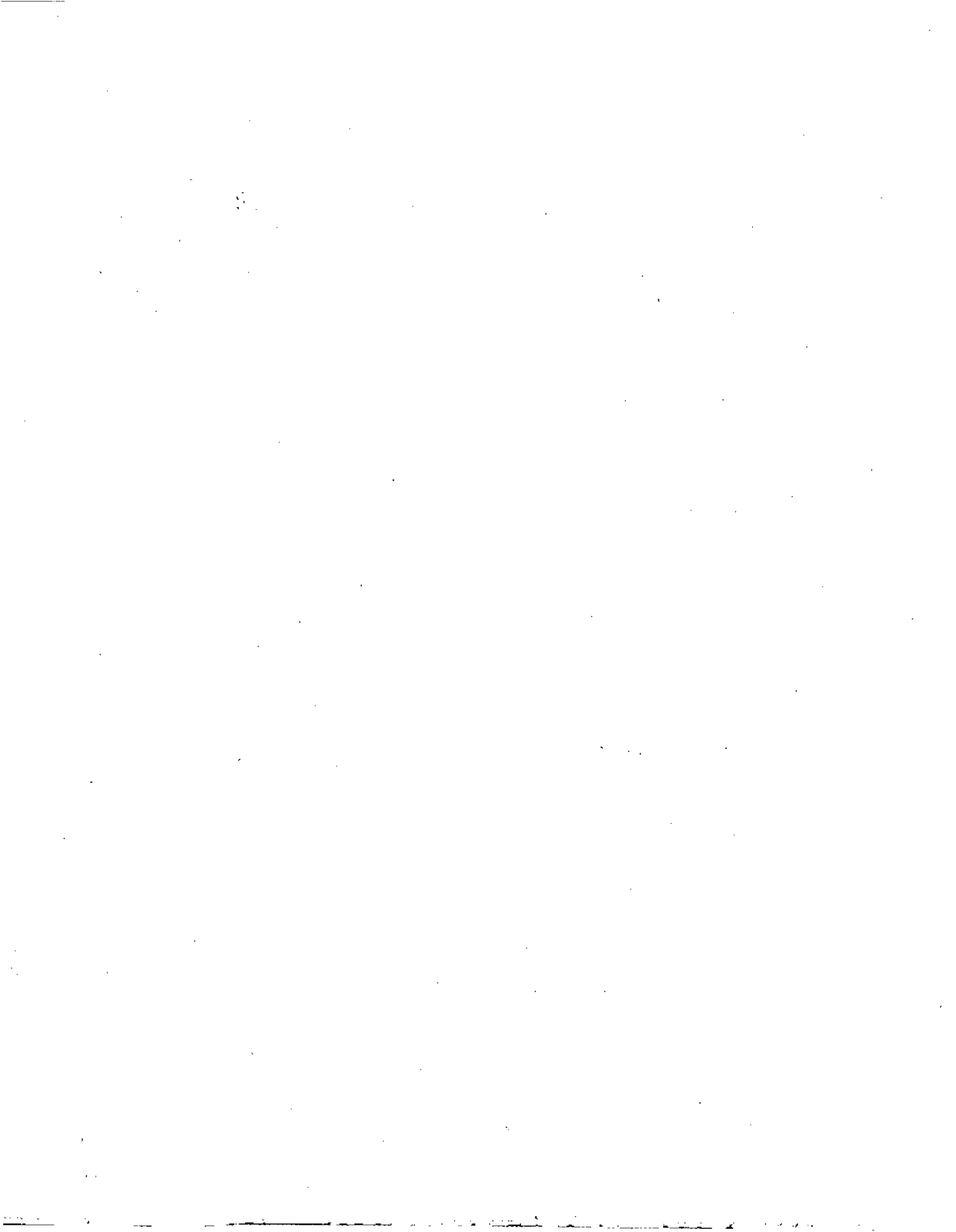
הוראות לבחן בנושא סריקה:

אין לכתוב במחברת בעפרון. יש לכתוב בעט בצבע כחול כהה או שחור בלבד. אין להשתמש בנוזל מחיקה (טיפקס). אין לכתוב בשוליים משני צידי הדף. מחברת בכתב מרושל משפיעה על תוצאות הסריקה.

שם לבל! השוליים יחתכו לפני הסריקה. לכן, חל איסור מוחלט

ועדת המשמעת מזהירה!
 נבחן שיימצאו ברשותו חומרי עזר
 אסורים או ייתפס בהעתקה,
 ייענש בחומרה עד כד
 הרחקתו מהאוניברסיטה.

בה/3/ה

מבחן בעבירות המתה, פרופ' רות קנאי, מספר קורס: 99-964-02, מספר מחברת: 26, ת.ז. 0663628-3. יום ראשון א' תמוז תשע"א, 03/07/2011.

ני=יסוד נפשי. י"ע= יסוד עובדתי. י"ח=יסוד חפצי.

שאלה ראשונה

א. דיון בטענת הקנטור שהעלה הנאשם:

(1) עפ"י הפסיקה הקיימת כיום, המצדדת בסופו של יום במבחן של קנטור אובייקטיבי (נוסף על טענת הקנטור הסובייקטיבי), נכון לדחות את טענת הקנטור של תומא. יש לשאול האם האדם הסביר, היה שולף רובה צייד ויורה באדם שמתגרה בו מחלון ביתו? ביהמ"ש במקרה דנו, סבר כי התשובה לשאלה זו הינה שלילית.

עם זאת, ישנם מלמדים רבים המצדדים בחלת מבחן סובייקטיבי, לבדול על הקנטור ובביטול המימד האובייקטיבי. הש' בן פורת בפס"ד תומא עוקפת את הדרישה לקנטור אובייקטיבי (בכך שקובעת כי אין החלטה להמית. יש לציין כי הש' בן-פורת נשארה בדעת מיעוט בנושא זה, ונקבע כי הקנטור הסובייקטיבי איננו שולל החלטה להמית).

בפס"ד סגל (הש' גויטין והש' ברנזון) במקרה בוחנים קנטור סובייקטיבי ואובייקטיבי במצטבר, לעומתם הש' זילברג מצדד במבחן הסובייקטיבי (פרופ' קנאי מטילה ספק בהתקיימות הקנטור הסובייקטיבי במקרה דנו). הש' ברק בפס"ד ביטון גורס כי יש להתחיל מהקנטור האובייקטיבי ואז לעבור לקנטור הסובייקטיבי (בניגוד לפרקטיקה בפסיקה שמתחילה בקנטור סובייקטיבי ועוברת לקנטור האובייקטיבי).

השורה התחתונה (פס"ד חרמאן) היא כי ביהמ"ש משאיר את הסובייקטיביזציה למחוקק.

קטין קרובים של הנאשם
הוא סובייקטיבי

אם כן יש להחיל על הקנטור האובייקטיבי

הנאשם הוא קטין
הוא סובייקטיבי

(2) ישנה אפשרות לתקוף את מבחן הסבירות בחברה רב תרבותית נוכח הדרישה לקנטור אובייקטיבי, זאת מכיוון שניתן לטעון כי תומא משתייך לחברה הערבית, שלה מדרג ערכים ונורמות ייחודי.

אך טענה זאת דינה להידחות, בפס"ד מליסה ובפס"ד קטיש דוחים מכל וכל את הדרישה להתחשבות בתרבויות שונות לצורך בחינת הקנטור הסובייקטיבי. פרופ' קנאי גורסת כי אין להתחשב לדוגמא במזגו החם של אדם (אין לתת פרס לאנשים עם יכולת ריסון עצמית נמוכה).

בפס"ד עזאם נקבע כי היסוד האובייקטיבי של הקנטור לא מאפשר סיווג עפ"י מגזרים. כמו כן נקבע כי יש לבחון את טענת הקנטור נוכח "הישראלי המצוי" (הש' חשין בפס"ד ציוקלה קבע כי אין לדבר על ה"אתיופי המצוי", הש' ברנזון בפס"ד סגל טוען טענה דומה).

תומא יכול להעלות את הטענה כי כבוד המשפחה הוא ערך עליון בחברה הערבית (מתייחס להתגרות הסופית של המנוח בשריפת ביתו של תומא וההתייחסות הספציפית למעמד אישתו של תומא לאחר מותו) אך, טענה זו נדחתה בפסיקה (פס"ד קטיש, פס"ד נגאר).

עם זאת, ניתן להעלות את הטענה כי באנגליה, לצורך יכולת הריסון, ישנה התחשבות מסוימת ברב תרבויות כגון תכונות פיסיות, צבע עור, מין וכדומה.

ב. דיון בטענת הקנטור של תומא לאור הסעיף המוצע בוועדת קרמניצר:

בחוק במצבו הקיים, קנטור היא אחד מהרכיבים של כוונת תחילה ולא הגנה חלקית.

השינוי שמוצע ביחס לניסוח טענת הקנטור גורע את דרישת העדר הקנטור מעבירת הרצח והופך את טענת הקנטור לטענת הגנה.

אם יתקבל התיקון של וועדת קרמניצר אזי:

(1) הדרישה לקנטור תשים דגש גדול מאוד על המימד הסובייקטיבי ("במידת השליטה העצמית של הנאשם"), כאשר המימד האובייקטיבי יחלש עד יעלם ("הפחתה ניכרת מובנת"). דבר שיקל על טענתו של תומא לדרישת קנטור כי אז יהיה ניתן להתחשב יותר באדם הספציפי וביכולת הריסון האינדיבידואלית שלו ("הפחתה ניכרת... במידת השליטה העצמית").

פרופ' פלר גורס כי הדרישה לקנטור צריכה להיות סובייקטיבית. פרופ' קנאי מסכימה עם טענה זאת, כי המבחן לבחינת קנטור צריך להיות סובייקטיבי.

(2) במידה וטענת הקנטור של תומא תתקבל, אות הקלון של רצח יעטה את תומא ולא עברת ההריגה (שנחשבת לפחות קשה מן עבירת הרצח). יש כאן אמירה חברתית בנוגע לערך קדושת חיי האדם.

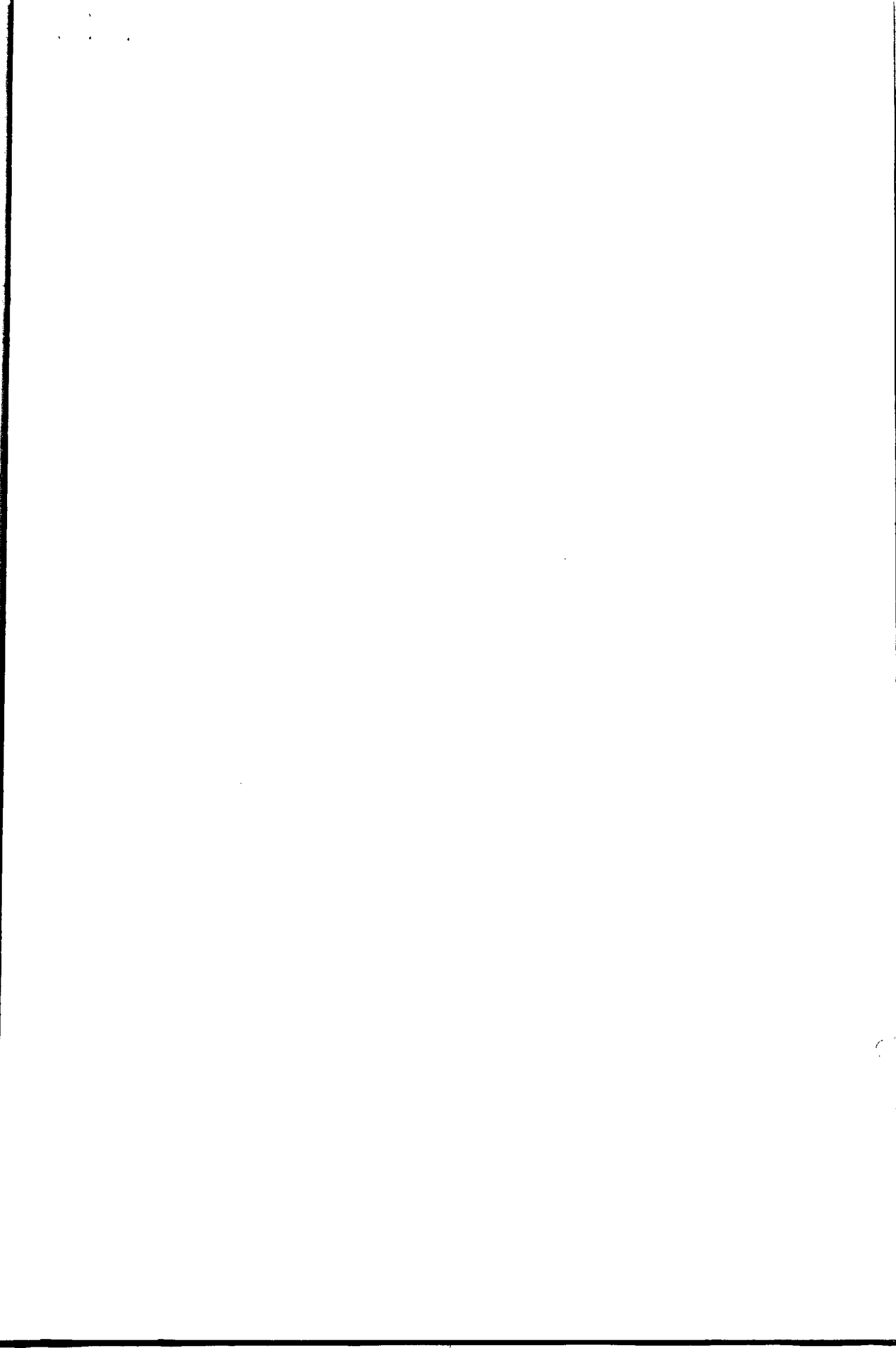
כאשר קנאי קטנה
בא יגמ בא' רח קוצה
אלא באש צו אמת ה אש
יש טענה אמרן אינרטי די
דרי מו בימא סוכ' קיגי. (אש)
י. רחש קוג אצטעט קובינר

הי ב פק
אם האמה מוקל
'איש רק בגוף'

42

מה רחש משה א "אויג'ר" "

אויז (פריס) צאלה ?

חוות דעת לשופט היושב בדיון:

דיון בעבירת ההריגה ס' 298 לחוק העונשין (להלן: "החוק").

י"ע: גרימה למוות (אמיתי מת). הבא נבחן את עובדות המקרה ומהן ננסה להעסיק על אחריותו של יונה:

י"ח: פזיזות מסוג אדישות או קלות דעת:

ניתן להקיש מן המקרה הנתון לפס"ד דויטש בו האשמה הייתה בגין עבירת ההריגה עקב כך שרשלנותו הגיעה ל"רשלנות רבתי". מנגד, דויטש טען כי לא צפה את אשר קרה ובתשובה התביעה גרסה כי אין צורך להוכיח את הצפייה של המרעות¹ השי' אגרנט גורס כי דרוש י"נ של ציפייה לסכנת מוות או סכנה חמורה לבריאות וכן, י"ע של רשלנות רבתי (רשלנות חמורה מאוד שמהווה סטייה משמעותית מרמת הזהירות וההתנהגות המקובלת). בפס"ד יקירביץ נקבע כי לשם עבירת ההריגה דרושה פזיזות מסוג אדישות. בפס"ד דויטש נשאר בצ"ע השאלה- האם בהינתן כי הפזיזות היא מסוג אדישות, ישנה לרשלנות רבתי.

י"נ: ס' 298 שותק לכן נפנה לס' 19 ולס' 20: דרישה למחשבה פלילית מסוג מודעות (לאפשרות גרימת המוות):

בפס"ד דויטש נדרשה מודעות לתוצאת החבלה הגופנית; כאשר בפס"ד סובאח נקבע כי אין צורך להוכיח רשלנות רבתי וניתן להסתפק במודעות ובפזיזות (אדישות/קלות דעת) לתוצאה אפשרית של חבלה גופנית, כמו כן, נקבעה חזקה כי פזיזות (קלות דעת) קיימת כאשר נמצא כי הייתה רשלנות רבתי, חזקה זו התבטלה בפס"ד צלנקו. אך, בפס"ד אבו אלהוא חל שינוי ונקבע כי המודעות הנדרשת הינה לאפשרות גרימת המוות².

האם נלקח סיכון סביר?

לצורך הרשעה בעבירת ההריגה (פזיזות שבקלות דעת) על ביהמ"ש לסבור כי הסיכון היה בלתי סביר. ניתן לומר כי יונה היה פזיז(קל דעת) מתוך חזקה כי אדם מודע לתוצאות הצומחות בדרך הטבע ממעשיו. האם היה מוצדק להאשים את יונה מעצם מעשיו? האם מוצדק להאשים את יונה?

- (1) יזחר, צוללן ותיק, הסכים עם נינוה בכך שהציע ציוד אחר.
- (2) אמיתי ונינוה- בעלי ניסיון מועט בעבודה זו, צוללנים חובבים.
- (א) לאחר צלילה בשטח נינוה הסביר כי:

(1) "לשם ביצוע המשימה יש להעמיק יותר".

(2) "חושש שהציוד שלהם אינו מתאים".

(3) "אין לו ניסיון בצלילה למעמקים כאלה".

(ב) אמיתי ונינוה חזרו לחוף ודיווחו על ממצאם ליונה.

¹ התפיסה המנדטורית הרווחת הייתה כי עבירת ההריגה לא דורשת מודעות עד לפס"ד דויטש (ס' עבירת ההריגה הוא ס' שותק ועד לתיקון 39 הסברה בפסיקה הייתה כי לא קיימת דרישה למחשבה פלילית).

² לאחר תיקון 39.

אך, מצד שני, ניתן לטעון כי אין זה ראוי להרשיע בעבירה של הריגה, אם מחשבה פלילית לא הוכחה באמת:

לדעת פרופ' קנאי ישנו זלזול בדרישת המ"פ, זאת כתוצאה מהרחבה לא מוצדקת של עבירה של ההריגה שנובעת משימוש היתר בחזקה של מודעות לתוצאות הטבעיות של המעשה. פרופ' קנאי מדגימה טענה זו בפרשת ג'אבר. כאשר היא מעלה תמיהה על אי ההרשעה בנגזרת העבירה (בסיוע) עקב חוסר היסודות של המודעות, ועם זאת, ההרשעה בעבירה עצמה. בפס"ד רפאל (בו הורשע רפאל בעבירת ההריגה כאשר חצה פס הפרדה לבן) נקבע כי הרשלנות הינה התנהגות שבהיסח הדעת, והפיזיות הינה הליכה מודעת לקראת הסכנה. לפ.

גדלתי ב'א' ארץ
היא היות קרוב
די סוף כח חנות

האם יונה היה רשלן או פזיז?

בפס"ד אלהוא נקבע כי ניתן להסיק מודעות לאפשרות גרימת מוות ממודעות לאפשרות גרימת חבלת גוף חמורה שעלולה להוביל למוות.

בפס"ד רון המודעות נבחנה עפ"י קריטריון סובייקטיבי, ולכן משלא נמצאה מודעות, רון הורשע בגרימת מוות ברשלנות ולא בהריגה. בהיקש מפס"ד רון ניתן לטעון כי ליונה לא הייתה מודעות לאפשרות קרות התוצאה. זאת מכיון שיונה באמת האמין שהציוד מתאים גם לצלילה בעומק המבוקש, יונה חקר את הסוגיה. במסגרת חקירתו חזר וקרא את ההגדרות ההוראות של הציוד שבידו. לאחר ההתייעצות עם נינוה ואמיתי, שחזרו מן הצלילה, יונה "חקר ובדק" והחליט שהציוד מתאים למשימה. שלח שוב את נינוה ואמיתי למשימה.

כנראה לא
לא

מנגד אפשר לטעון כי יונה הוא מנהל העבודה של אמיתי ונינוה (ההחלטה המקצועית והאמון של יונה ונינוה נותן לו). יונה הוא בעל ניסיון של שנים רבות בביצוע עבודות מתחת למים ("מומחה סביר לנושא") ולכן, הנה עליו היה לקבל את ההחלטה המושכלת, דבר שלא קרה בפועל (ר' דיון לעיל בפרשת אמליה כהן, בין המימד האובייקטיבי למימד הנורמטיבי). בנוסף, ממצאי החקירה של המשטרה הם בניגוד ל"חקירה" שניהל יונה. איך ניישב את הסתירה?

היא סיון =
לא

עקב קו התפר שבו נמצא הי"נ של יונה (בין קל דעת לרשלן) יש לדון בשאלה האם ראוי להאשים את יונה בגרם מוות ברשלנות:

גרם מוות ברשלנות

י"ע: גרימת מוות (אמיתי מת).

י"נ של עבירת הרשלנות: היסודות מתקיימים (ר' דיון לעיל):

(1) היעדר מודעות מקום שאדם מן הישוב יכול להיות מודע (ר' דיון לעיל).

(2) הסיכון איננו סביר (ר' דיון לעיל).

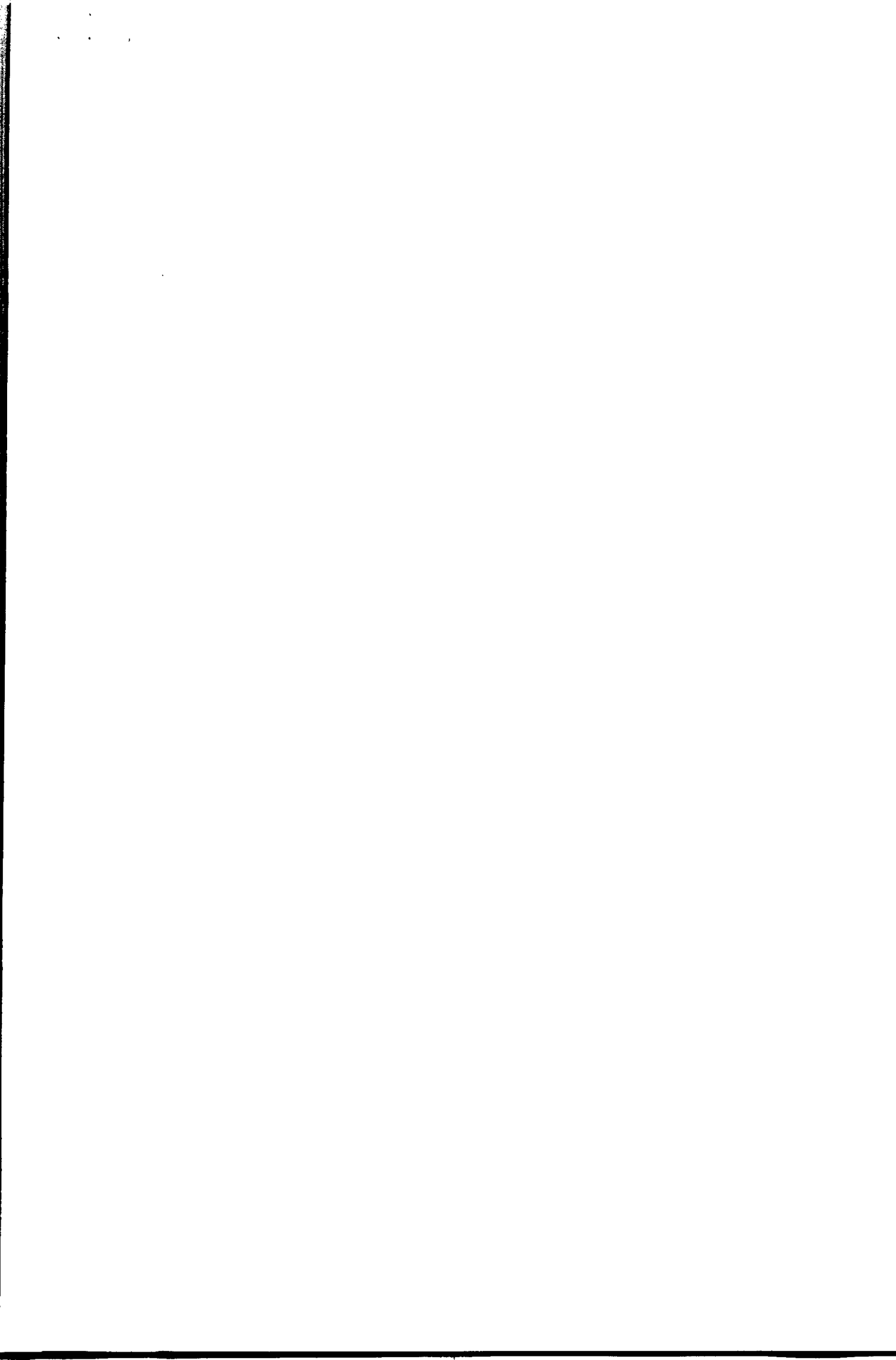
לצורך הדיון נבחין בין רשלן לקל דעת:

(א) רשלן הוא מי שלא מודע אם אדם מן היישוב בנסיבות העניין צריך היה להיות מודע להם.

(ב) קל דעת הוא מי שמודע, אבל מקווה שזה לא יקרה³.

כאמור לעתים ישנו הבדל מאוד דק בין קל דעת לרשלן.

³ פרופ' קרמניצר מגדיר קל דעת כאדם שמהמר על עצמו באומרו: "לי זה לא יקרה".

פרופ' קנאי גורסת כי בעיית ההבחנה איננה מהווה רק קושי ראייתי, אלא גם כן קושי מהותי. זאת מכיוון שקן התפר, המוזכר לעיל, היינו גם ההבדל בין עבירה קלה לבין עבירה חמורה, כאשר האשמה היא לא כל כך שונה.

(2) הסיכון איננו סביר:

ניתן לומר כי "התעלמותו" של יונה מהסיכון המוחשי לחייהם של הצוללנים (החלטתו לפעול אחרת הופכת את הסיכון המוחשי לסיכון תיאורטי). זאת, למרות טענותיהם של יזהר והצוללנים, מציבה את הי"נ בין חוסר מודעות (ניתן לטעון עפ"י מאמרה של ד"ר קרן שפירא כי יונה עצם עיניו נוכח הסכנה הצפויה ולכן יש לו מודעות) לרשלנות.

לא חלק זרך

נוכח הקושי הראיתי להוכיח את העובדה שהאדם היה מודע, נראה כי הדבר בעייתי שאנו מעמידים על נקודה זאת את כל ההבדל. הרי תיקון 39 קבע כי המודעות היא הבסיס לאחריות הפלילית.

יונה יכול לטעון כי עפ"י דעותיהם של המלומדים (פרופ' קנאי ופרופ' קרמניצר) אשר תמימי דעים כי מודעות של אדם ספציפי היא עניין של תפיסה עצמית של אותו אדם. הסטנדרט האובייקטיבי של "אדם מן היישוב" (נקבע בפסיקה כי זה מקביל לאדם הסביר) מכביד מפאת הייתכנות הטלת האשמה בגין רשלנות על אדם שלא היה באמת מסוגל להיות מודע. עם זאת, בעיני טיעון זה הוא קלוש במקרה דנן.

צדק קי"נ כ שיש נקי"נ (היאג ניטן קי"נ) לא
היא צדקת ויש לאשור אל

(1) היעדר מודעות מקום שאדם מן היישוב יכול להיות מודע. (2) האם יס"ט האם ס"ה.

נסיבות אישיות-

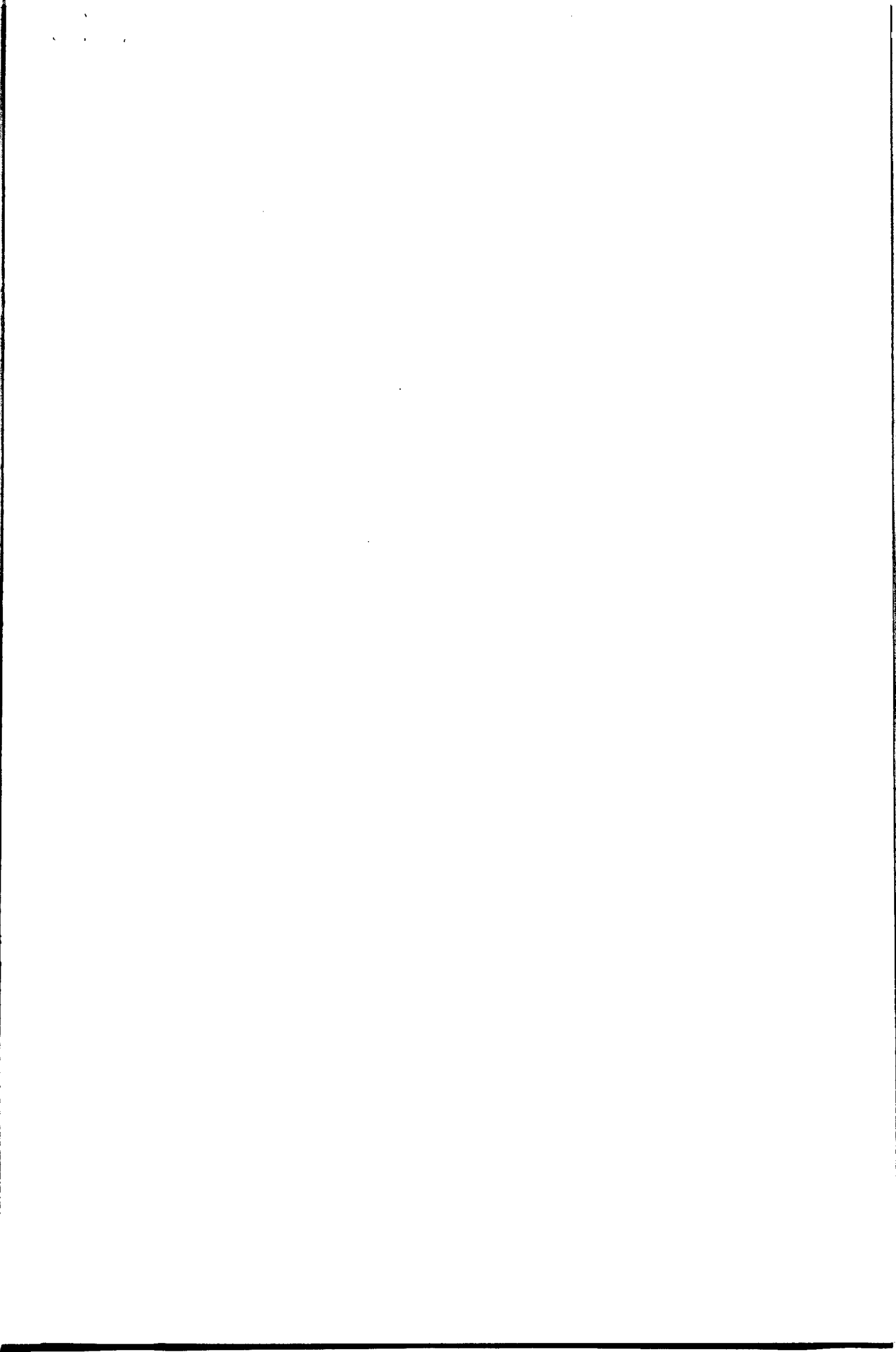
בפרשת אוליביה כהן ביהמ"ש העלה את רף הסבירות נוכח הנסיבות במקרה (הנאשמת הייתה מנהלת בית הספר, "מומחית סבירה") וכאשר החמיר עם אמיליה וסבר כי יש לה חובת זהירות גדולה יותר. ניתן לטעון כי נוכח הנסיבות במקרה דנן (יונה מנהל העבודה, המשמש לצורך העניין כ"מומחה סביר" נוכח ניסיונו וידיעותיו) יש להחמיר את רף הסטנדרט הנדרש. המסר הוא שצריך לצפות ולפעול בצורה נמרצת לתיקון הסכנה הנצפית. ללא קשר בפועל ל"מומחה".

אז לא
אלה?
?

השי' חשין בפס"ד יעקובוב מדבר על האדם מן היישוב הנורמטיבי שמודע לאפשרות ההתאבדות של אשתו בעקבות התעללות. בניגוד לכך, השי' דורנר עומדת על כך שאמת המידה לבחינה היינה נורמטיבית ואובייקטיבית (בדגש על אובייקטיבית). קרי- לאדם מן היישוב ישנה יכולת לצפות כי התנהגותו האלימה עשויה הייתה להביא את זוגתו לכדי מעשה התאבדות. ניתן לטעון שאדם מן היישוב (מומחה סביר) היה צריך לצפות את המוות של אמיתי. לדעת פרופ' קנאי במידה וביהמ"ש היה בוחן רק את הרובד האובייקטיבי היה ניתן לטעון כי כל מנהלי ביה"ס ידעו את מה שאמיליה ידעה אך זה לא מספיק לצורך הרשעתה בגרם מוותר ברשלנות. השי' פרוקציה סוברת כי הבדיקה הנורמטיבית הינה בדיקה של אחר המעשה.

לא זהו א"י
אשקלן
היאג ניטן קי"נ
היא צדקת ויש לאשור אל

פרופ' גור אריה מזהירה מהחלת גישה נורמטיבית יתר על המידה, שתפנה אצבע מאשימה כנגד החברה כולה ולא ימצא "צדיק בסדום". השאלה של רמת הזהירות הנדרשת היא בעצם ההבחנה בין סיכון סביר לסיכון בלתי סביר. בידי ביהמ"ש לעלות את רמת הזהירות ללא קשר לצפיות של האדם הסביר. השאלה האם זה מצב רצוי?

לסיכום, בדיון הנ"ל עלו טענות חזקות לשני הצדדים בשאלות:

(1) האם יונה הוא קל דעת ועל כן יש להאשים את יונה בעבירת ההריגה?

(1.1) האם נכון להכניס למתחם עבירת ההריגה גם אנשים שהם קלי דעת ולא רק אדישים?

(1.2) אלו שיקולי מדיניות יש לבחון בהחלטה זו?

(2) האם יונה הוא לא היה מודע (מקום שאדם מן הישוב יכול להיות מודע) ועל כן יש להאשימו

בגרם מוות ברשלנות?

(2.1) מהו הסיכון הסביר? מהי הבחינה הראויה לצורך כך (האם כובד המשקל הוא נורמטיבי או

אובייקטיבי)?

(2.2) האם ראוי שביהמ"ש יעלה את הרף של הסטנדרט הסביר נוכח נסיבות אישיות?

הוצגו טיעונים לכאן ולכאן בשאלות אלו, טיעונים אלו יכול ויהיו מושפעים משיקולי מדיניות

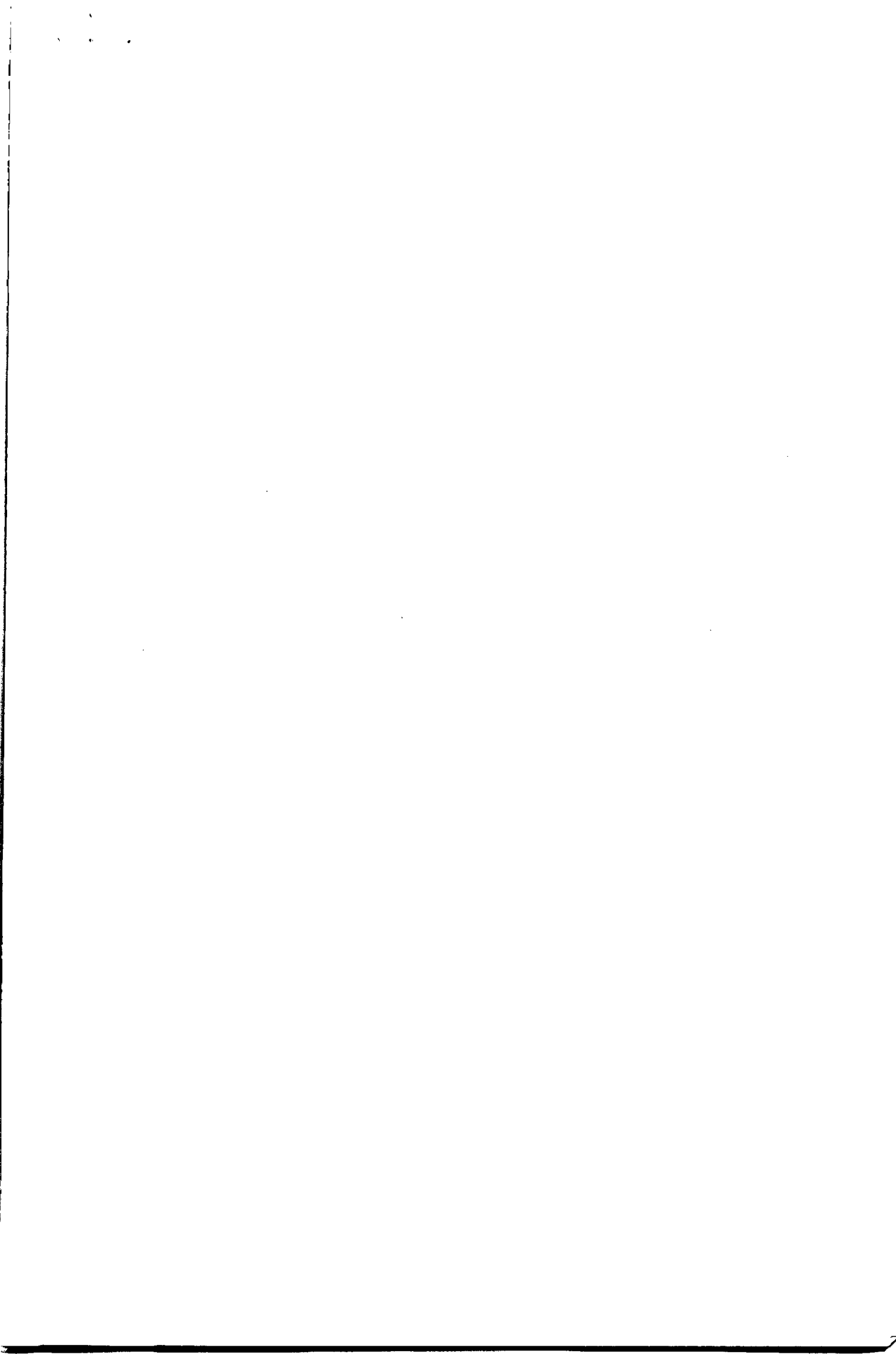
ומשיקולים נוספים. הגבול בין רשלנות להריגה (בקלות דעת) אינו ברור כלל, ניתן לראות כי

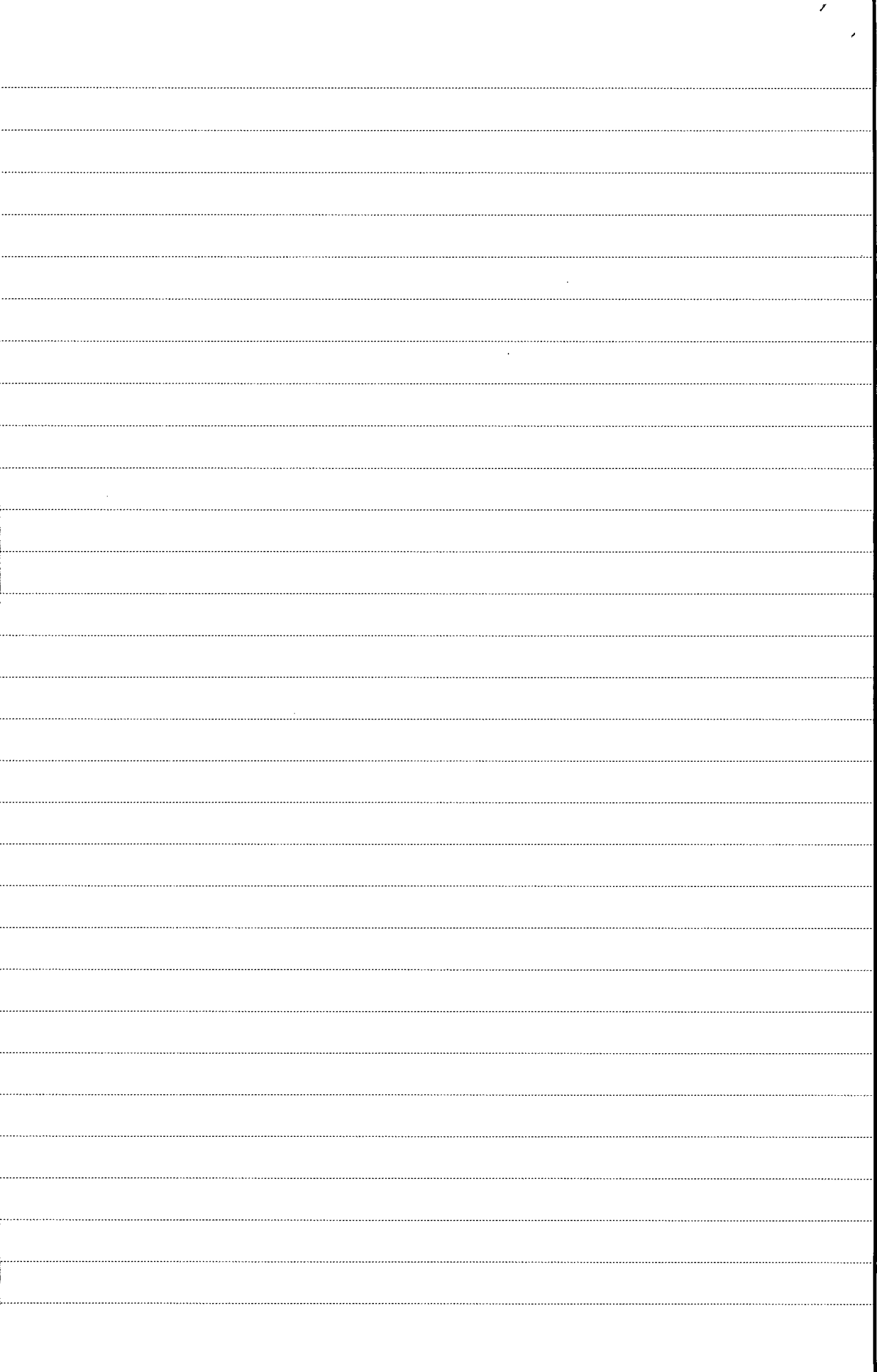
הערכאות חלוקות על שאלה זו ממש (פס"ד בעליון הופכים את ההלכה ימים כבקרים). לדעתי על

המחוקק לתת את הדעת על נושא זה, בקביעת כלים ברורים ליישום ע"י השופטים, ולא להשאיר

את הדיון וקביעת המדיניות הנוהגת בידי ביהמ"ש.

43

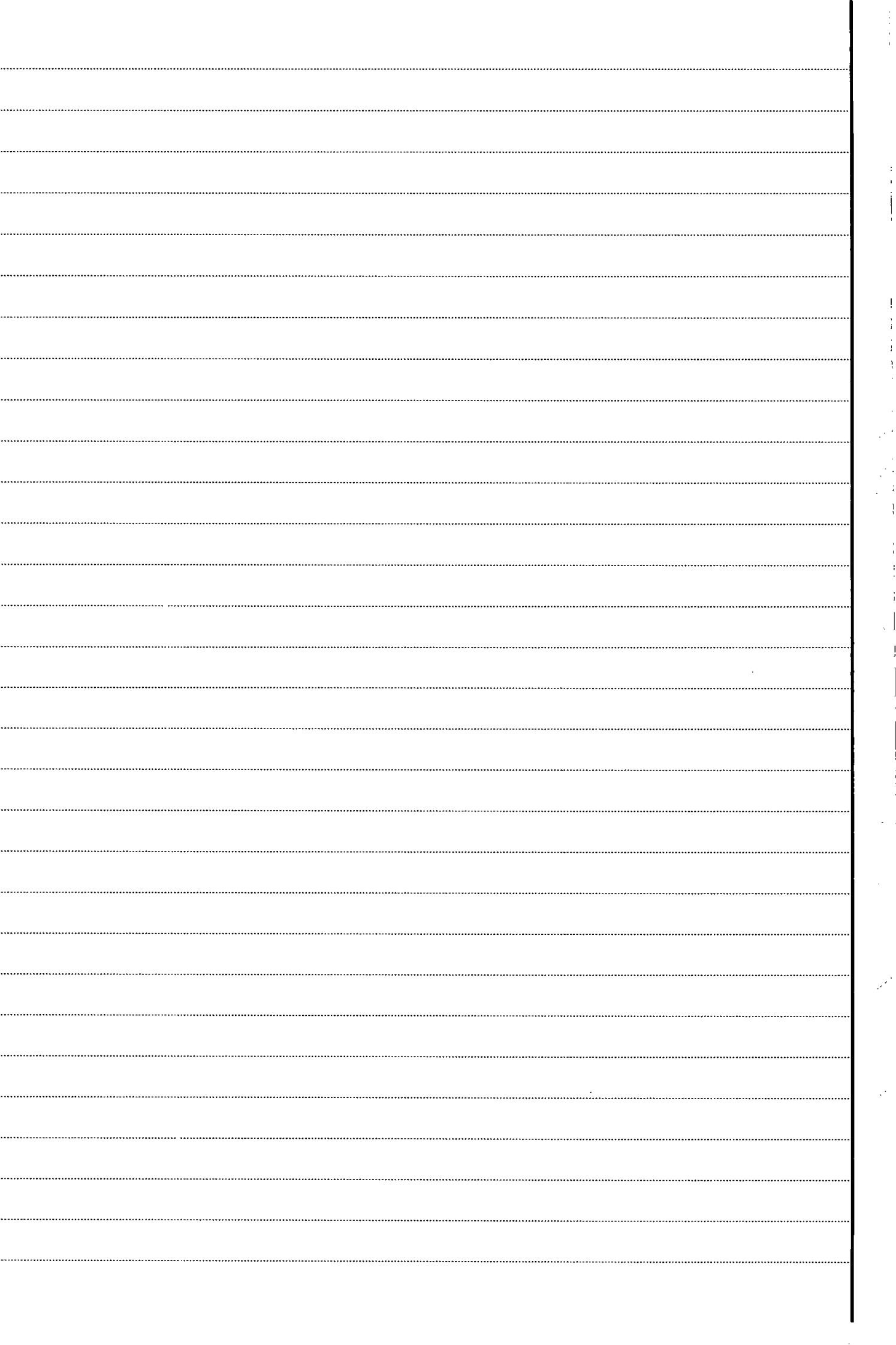

Handwritten text in a vertical column on the left side of the page, possibly a page number or header.

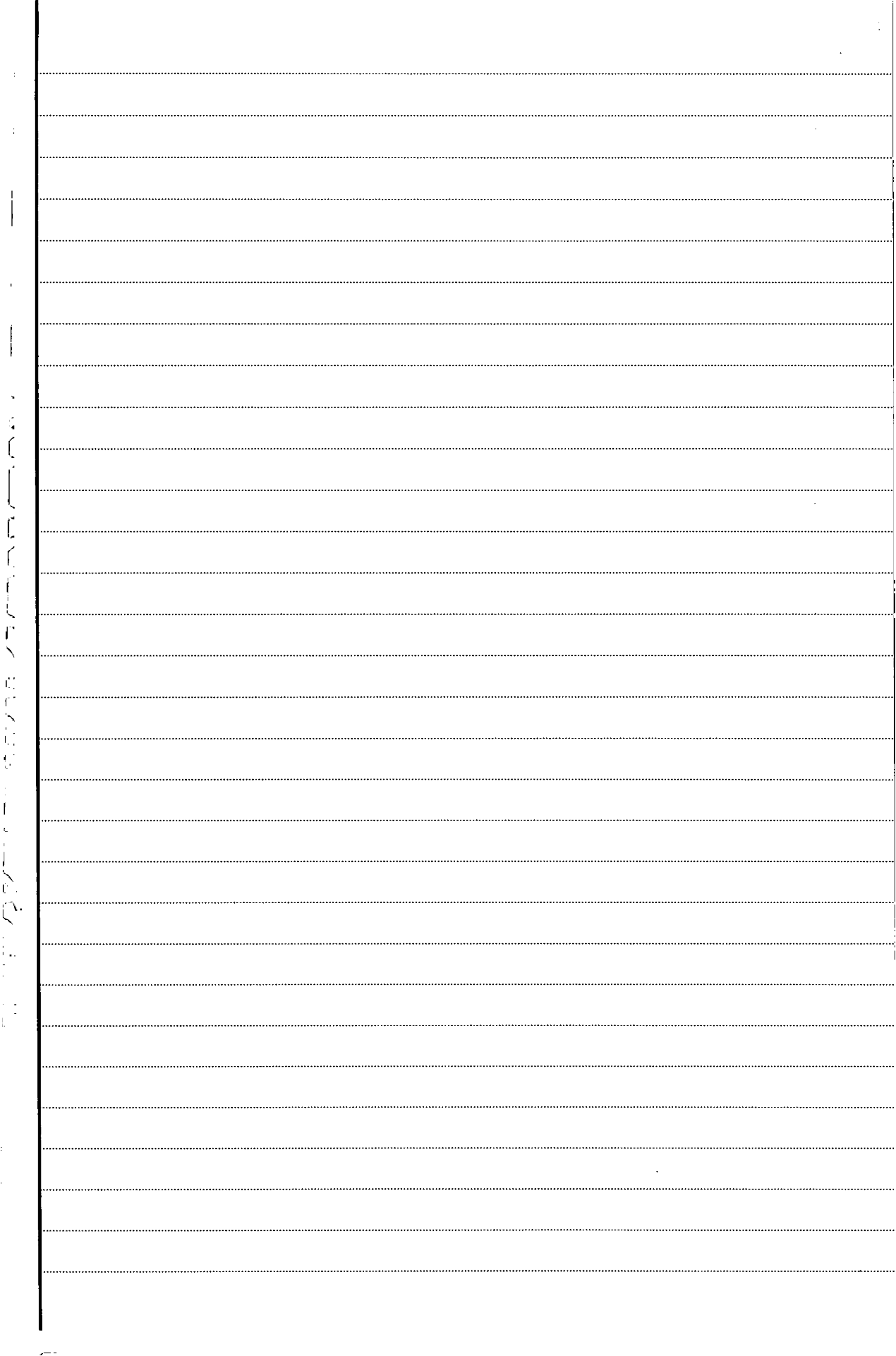
1997/11/27

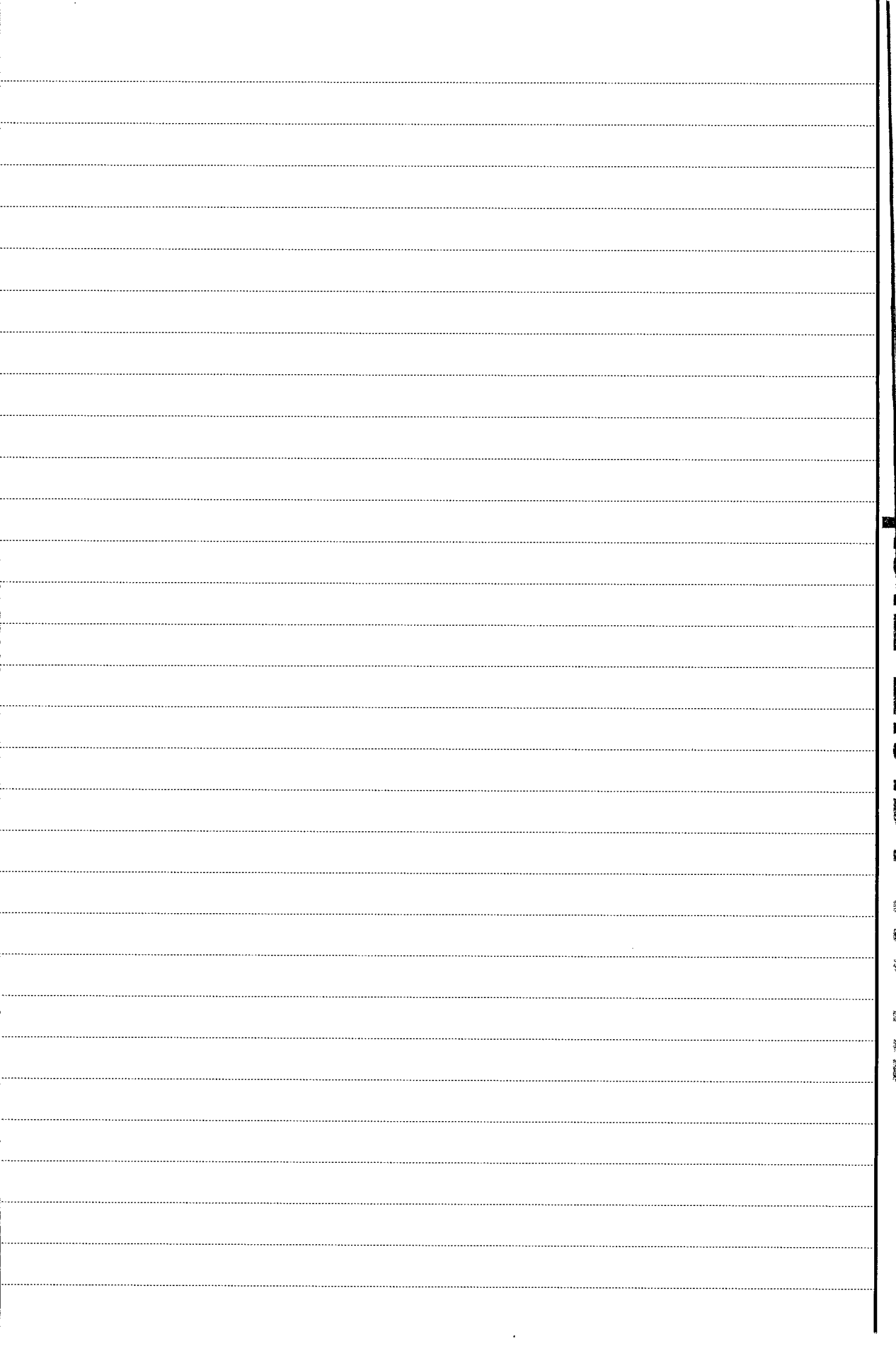
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

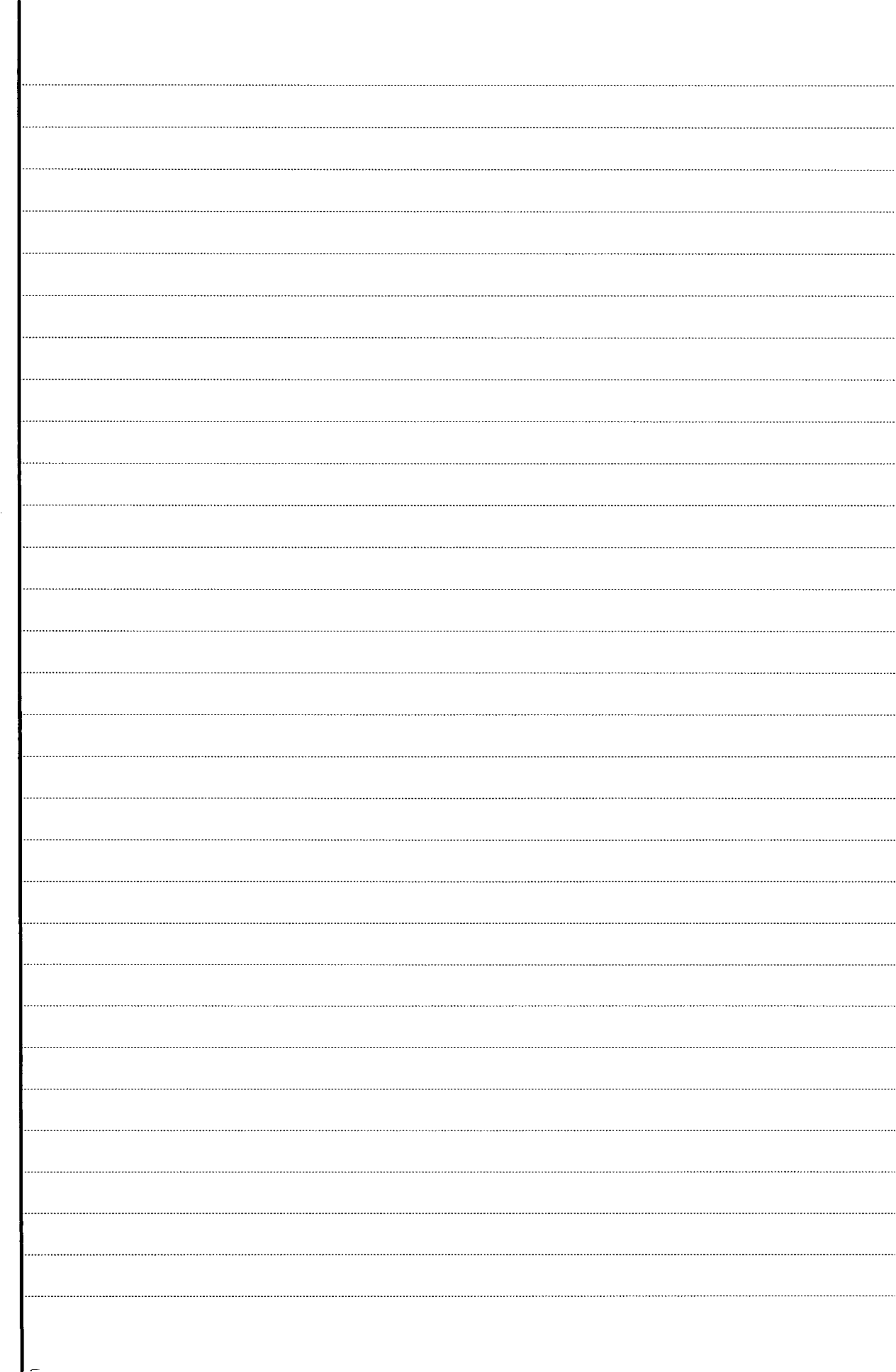

123456789101112131415161718192021222324252627282930313233343536373839404142434445464748495051525354555657585960616263646566676869707172737475767778798081828384858687888990919293949596979899100

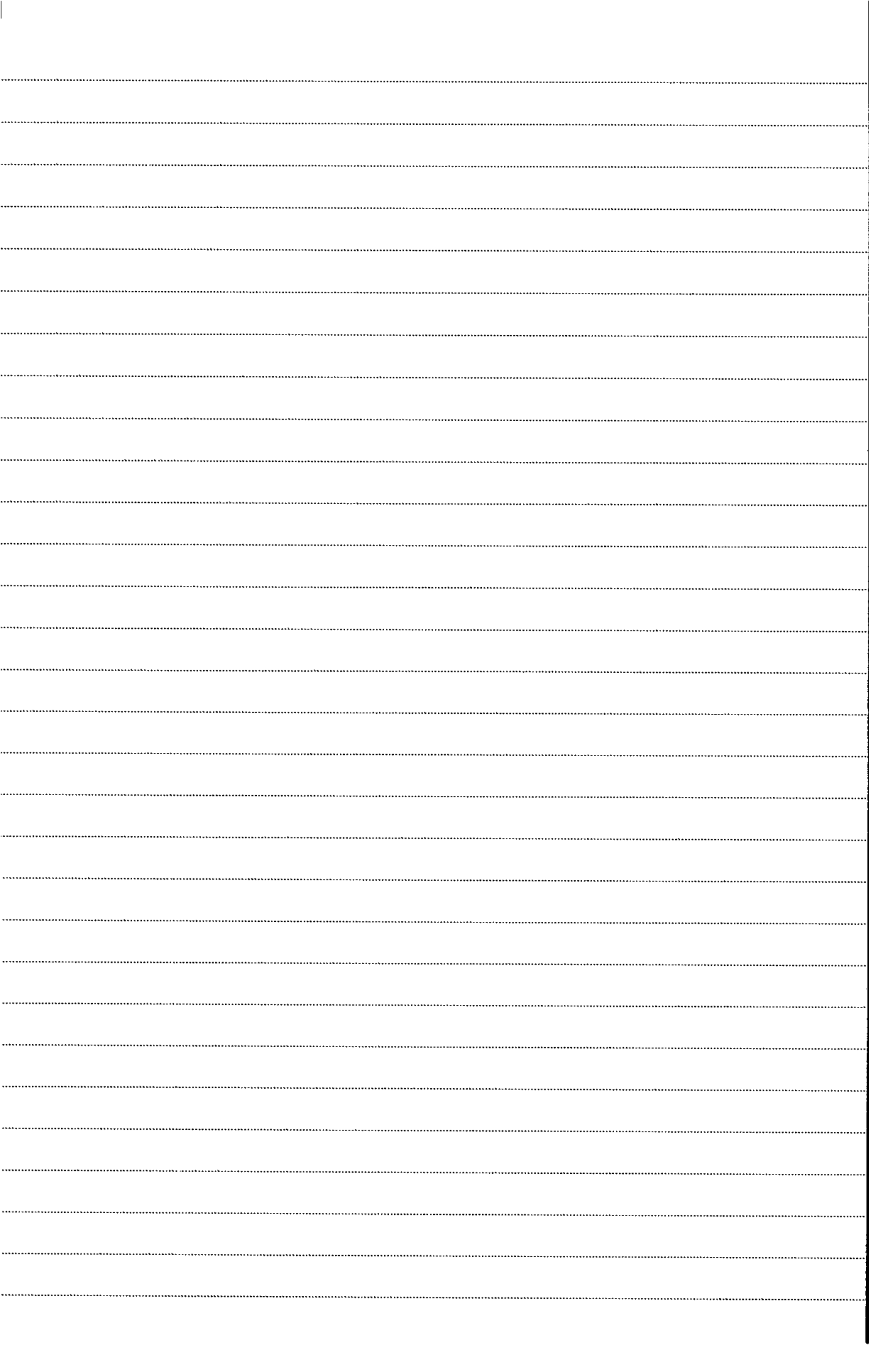

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

